

3. Kinetic Art. Definition, Characteristics of Movement, History, Collections. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visual-arts-cork.com/history-of-art/kinetic-art.htm>

4. Kinetic Art [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.theartstory.org/movement-kinetic-art.htm>

5. RGB Exhibitions [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.carnovsky.com/RGB_Jaguarshoes2011.htm

6. Класичні види мистецтва в епоху новітніх технологій. Скульптура. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://artukraine.com.ua/a/klasichni-vidi-mistectva-v-epokhu-novitnikh-tekhnologiy-skulptura/#.WQdgdw9Lyi02>

7. Оптико-кинетическое искусство. Поиски новых типов формообразования [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://iphras.ru/page53130806.htm>

8. Кинетическое искусство и оп-арт /kinetic art and op-art [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://artuzel.com/content/kineticheskoe-iskusstvo-i-op-art-kinetic-art-and-op-art#>

9. Световое искусство [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B5_%D0%B8%D1%81%D0%BA%D1%83%D1%81%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE

10. Frank Popper [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.like2do.com/learn?s=Frank_Popper

Луцишина Д.В.

студент,

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ САМОВИДАВНИЧОЇ КНИГИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ 1990-2017 РОКІВ

Сьогодні слова «самвидав», «самовидавнича книга» для багатьох є знайомими, але не кожен розуміє їх однозначно. Однак, сучасне значення цих понять дещо змінилося і розширилося. В Україні «класичний» самвидав як потужна контркультура, підпільне життя, протистояння політичному режимові СРСР припинив існування на початку дев'яностих: із кінцем епохи цензури в ньому вже не було потреби, і на зміну йому пришов новий, аполітичний самвидав, що мав інші цілі та розвивався іншим шляхом, в той час як у західному світі самовидавнича книга продовжувала розвиватися своїм. На мій погляд, в Україні це явище культури недостатньо вивчене в порівнянні з «класичним» самвидавом. Дослідження самовидавничої книги дозволить краще розуміти процеси, що відбуваються у сучасному культурному середовищі в Україні та світі.

Аналіз публікацій засвідчує, що дослідження даної теми представлене в основному статтями та електронними ресурсами. З вітчизняних авторів слід зазначити В. Кіпіані [1], Т. Злобіну [2; 3], Б. Пилипушка [4], Г. Листвак [5] та інших. Їх роботи стосуються розвитку та особливостей самовидавничої книги – зінів, артбуків тощо – в Україні. Із іноземних авторів варто згадати Р. Клантена [6], А. Моллард [6], М. Хаббнера [6], С. Бодман [7]. Однак, наявних на

сьогоднішній день ресурсів недостатньо для комплексного аналізу цієї теми, оскільки саме явище є відносно новим і швидко розвивається.

Метою статті є уточнення змісту феномена самовидавничої книги та виокремлення тенденцій її розвитку в Україні та світі. Це дозволить зрозуміти перспективи її подальшого існування в сучасному культурному просторі.

Самовидавнича книга часто асоціюється із забороненими виданнями, такими, як підпільні книги, брошури, листівки, періодичні видання. Зазвичай, словники вказують, що «самвидав» (від російського «самиздат», утвореного шляхом поєднання слів «сам» і «издат [ельство]» – видавництво) – видавані в СРСР поза цензурою підпільні листівки, брошури, книжки тощо. Матеріали «самвидаву» розповсюджувалися за допомогою переписування, розмноження на шапірографі або ручних ротаторах [8]. У наш час, за відсутності цензури, самвидав – це дещо інше: незалежні видання, унікальні за формою і змістом, що відображають особистий художній досвід автора і його творчі амбіції. Культура self-publishing об'єднує молодих фотографів, дизайнерів та художників по всьому світу. Сучасний самвидав – це не масове, а швидше андеграудне, нішеве явище. Втім, він стає невід'ємною частиною молодіжної культури. В українських реаліях таке явище асоціюється з актуальною культурою, попри те, що в світовому мистецтвознавчому контексті воно веде вже майже двохсотлітній родовід.

За останнє десятиліття видавнича справа переживає чи не більші зміни, ніж в будь-який інший період в історії з часу винаходу Гутенберга. У 1436 р. Йоганн Гутенберг сконструював машину для масового друку книг, і першим, що він надрукував, – була Біблія. Ця одна подія допомогла докорінно змінити світ. Тепер виробництво та розповсюдження інформації доступні широкій публіці. Це відбулося завдяки широким змінам в технології, включаючи Інтернет, електронні книги та смартфони. Добре це чи погано, але сьогодні доступним стало саморозповсюдження. Будь-хто може опублікувати книгу, і це дає змогу відкривати надзвичайно широкі горизонти. Це означає, що ніколи в історії ще не було так легко зробити своє ім'я іменем автора.

До самовидавничої книги можна віднести різні форми – зін (езін), фліпбук, скрапбук, смешбук та інші різновиди: артбук, тревелбук, джанкбук, кукбук тощо. Сьогодні найпоширенішою формою самвидаву є зіни (magazine, fanzine – з нім. журнал) та артбуки.

Першим артбуком можна вважати створений ще наприкінці XVIII століття «Капрічос» – серію офортів видатного іспанського художника Франсиско Гойї, що була сатирою на політичні, соціальні та релігійні порядки. Найвідомішою роботою серії є «Сон розуму народжує чудовиськ» [9]. А у 1910-х роках американський письменник Говард Філіпс Лавкрафт, автор міфів про Ктулху, практикував обмін тематичними аматорськими виданнями. Ще пізніше журналіст-аматор Луї Рассел Шовене увів у обіг термін «зін», який почали використовувати як назву для аматорських малотиражних видань журналів, фотоальбомів тощо.

Перші зіни з'явилися на Заході в середині минулого століття як маленькі журнали для людей, об'єднаних спільними інтересами або захопленнями. На

відміну від самвидаву в СРСР, це був рух більшою мірою про мистецтво, ніж про свободу і боротьбу з цензурою. Особливістю зінів є невеликий формат, часто ручне виконання. Вони можуть бути створеними в будь-якій формі, втілювати будь-яку ідею за допомогою різних засобів. Як зазначає Катерина Загорська у вступному слові до каталогу Книжковий обід 07/08: «Книга може мати будь-який вид, форму і зміст. І найважливіша теза полягає в тому, що книга не тільки може бути, скажімо, протестом, а й протест може бути книгою.» [10]. Зіни – не тільки ефективний метод розповсюдження ідей, але й ідеальний творчий майданчик для всіх прихильників ДІУ. В цьому-то й перевага зінів перед інтернет-технологіями: автор може зарекомендувати себе як художник, адже візуальне оформлення міні-журналу не менш важливе, ніж його зміст.

Сьогодні існують також інді-видавництва, які друкують обмежені видання в форматах зінів і артбуків, популярні в Європі та Америці, їх роботи представлені на великих книжкових виставках і в магазинах. У світі навіть з'явилися музеї та центри, присвячені явищу самовидавничої книги, такі як британський The Centre for Artists' Books чи польський Музей авторської книги, відкритий ще у 1990-х роках.

В Україні самвидав тільки починає розвиватись. У цьому напрямку активно працюють і окремі автори, і незалежні видавництва. Наприклад, у Києві з'явилося інді-видавництво Нісе, яке вже встигло надрукувати десятки зінів та артбуків, а також провести безліч майстер-класів та лекцій з фотографами, ілюстраторами, видавцями та художниками. Періодично проходять заходи з популяризації самовидавничої культури, наприклад, фестиваль-ярмарок «Зінергія», відкриваються магазини, що поширюють зіни та артбуки, з'являються творчі групи та ініціативи, зацікавлені у створенні та поширенні самовидавничої книги.

У підсумку слід зазначити, що незважаючи на тимчасовий спад інтересу до самовидавничої книги з появою Інтернету, сьогодні це явище переживає новий підйом. Зіни та артбуки тепер випускаються не тільки аматорами, але й професійними художниками та інді-видавництвами. У той час як у світі самовидавнича книга має давнішу історію і свій шлях розвитку, в Україні вона має свої особливості й її розвиток набирає оберти.

Список використаних джерел:

1. Кіпіані В. Самвидав як спроба протистояти цензурі [Електронний ресурс] / В. Кіпіані // Media Sapiens. – 2011. – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/master_clas/vakhtang_kipiani_samvidav_yak_sproba_protistoyati_tsenzuri/.
2. Злобіна Т. Графіка на дотик / Тамара Злобіна // Образотворче мистецтво. – 2008. – № 4 (68). – С. 98-99.
3. У кожную руку по артбуку [Електронний ресурс]. – 2010. – Режим доступу: <http://litakcent.com/2010/05/14/u-kozhnu-ruku-po-artbuku/>.
4. Пилипушко Б. Добре, коли арткнига живе окремим життям [Електронний ресурс] / Б.Пилипушко // Читомо. – 2015. – Режим доступу: <http://www.chytomo.com/news/bogdan-pilipushko-dobre-koli-artkniga-zhive-okremim-zhittiyam>.

5. АРТБУКИ – mainstream сучасного графічного дизайну [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу: <http://knukim.edu.ua/novunu/artbuki-mainstream-suchasnogo-grafichnogo-dizaynu/>.
6. Klanten R. Behind the Zines: Self-Publishing Culture / R. Klanten, A. Mollard, M. Hubner. – Berlin: Gestalten, 2011.
7. Bodman S. Artists' Books: Creative Production and Marketing / Sarah Bodman. – Bristol : Impact Press, 2007.
8. Новий довідник історії України Історичний словник [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://history.vn.ua/book/new/d130.html>.
9. «САМВИДАВ. Київ vol1»: конспект у замальовках [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу: <http://www.chytomo.com/blogs/samvidav-kiiiv-vol1-konspekt-u-zamalovkax>.
10. Книжковий обід 07/08 – Book lunch 07/08 : [каталог виставки] / Інститут духовних цінностей, Центр сучасного мистецтва при НаУКМА. – Київ, 2008.

Шерстюк Т.А.

старший викладач,

Балаклійська дитяча музична школа

ПРО ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ СОЛЬФЕДЖІО В ДМШ (З ДОСВІДУ РОБОТИ)

Музично-теоретичні дисципліни в дитячій музичній школі є неодмінною й надзвичайно важливою складовою навчальної програми. Саме ці предмети відіграють важливу роль як у розвитку музикальних здібностей (виховання слухових даних, почуття метро-ритму, гармонійного слуху, основи знання музичної форми), так і в розширенні музичного світогляду (ознайомлення з життям і творчістю видатних композиторів). Іншими словами, сольфеджіо та музична література – основні щаблі професійного вивчення музики. Саме наявність цих предметів відрізняє навчання в музичній школі від відвідування гуртків дитячої творчості чи приватних уроків співу та гри на музичному інструменті.

Проте на практиці ми постійно зустрічаємося з фактами, які свідчать про недостатнє розуміння важливості цих предметів, а як наслідок – несистематичне їх відвідування учнями. Маючи 38-річний досвід викладання сольфеджіо, хочу звернути увагу на деякі найбільш типові причини.

По-перше, це відсутність з боку батьків та учнів розуміння доцільності відвідування теоретичних предметів. Нерідко батьки, привівши дитину на навчання до музичної школи, акцентують увагу на тому, що дитина прийшла вчитись грати на музичному інструменті чи співати, а все інше – це другорядні предмети, яким взагалі не варто приділяти великої уваги. На жаль, нерідко такі висновки роблять і самі викладачі фахових дисциплін. Тож перед початком навчання необхідно провести бесіду з батьками стосовно обсягу шкільної програми та важливості всіх навчальних дисциплін, не виключаючи можливості